

Свято першого дзвоника та церемонія посвяти у студенти університету завжди відігравали значну роль у житті вже «не абітурієнтів» та ще «не студентів». В Харківському університеті під час цих урочистостей використовувалися різноманітні нагрудні знаки, емблеми факультетів, герб та гімн університету, студентський гімн. В 1970-80-ті рр. на свято першого дзвоника почали запалювати «вогонь знань», виготовляти спеціальні нагрудні знаки для першокурсників. На одному з них, виробленому в 1971 р., стилізовано зображено головний корпус та аббревіатуру назви університету, розгорнуту книгу. За результатами анкетування випускників університету встановлено, що в окремі роки такі знаки не використовували. Важливим атрибутом, що засвідчував вступ до Харківського університету в дореволюційний період, була університетська форма. На сучасному етапі нагрудні знаки та формений одяг відсутні, натомість широко застосовуються штандарти факультетів, герб і гімн університету.

Випускників Харківського університету в кінці XIX – на початку XX ст. традиційно нагороджували золотим або срібним позолоченим жетоном і нагрудним знаком (з 1889 р.). Останній являв собою витягнутий по вертикалі прорізний металевий ромб (золотий, срібний або бронзовий позолочений) з накладеним на нього хрестом і увінчаний позолоченим зображенням двоголового орла та лаврового вінка. Для радянського періоду традиційною була урочиста церемонія вручення дипломів та значка випускника. На сучасному етапі ці заходи поєднуються з церемонією випуску, що проходить в Харківському театрі опери та балету, та урочистою ходою випускників, одягнених в мантиї. Носіння мантиї магістрами символізує приєднання колишніх студентів до когорти дипломованих та освічених фахівців. Останніми роками під час церемонії випуску найкращі студенти університету нагороджуються медалями. На одній стороні медалі міститься повна назва Харківського університету, на іншій – девіз «*Ingenio et moribus*» (з лат. «Талант і характер»).

Отже, університетські символи та емблеми, з одного боку, є атрибутами університетських обрядів переходу, з іншого – підтверджують нові соціальні статуси. Використовувані в обрядах переходу символи та емблеми дозволяють зберегти пам'ять про проходження обряду конкретною людиною і задокументувати отримання нею нового статусу. Університетська символіка є своєрідним маркером університетського середовища, який вказує на переваги університетської корпорації та одночасно консолідує її.

Семенихина К.

НТУ «ХПІ»

СТАТУС ЖЕНЩИНЫ В ОБЩЕСТВЕ ДРЕВНЕЙ РУСИ

Древнерусское общество являлось типично мужской, патриархальной цивилизацией, в которой женщины занимали подчиненное положение. В то же время, нетрудно заметить, что в истории древнерусского государства оставили память и мудрые, заметные в жизни общества женщины. Целью моего

исследования является изучение статуса древнерусской женщины, представляющей различные сословия, в системе семейных и общественных отношений.

В древнерусском обществе жизнь женщины не представлялась возможной вне семьи. На протяжении всей своей жизни женщина зависела от мужчины — отца/мужа. С времен крещения Руси и присвоения церковью права утверждения брака начали складываться нормы брачного права. Структура создавалась под воздействием развивающегося христианства, и поэтому развитие семейно-брачных отношений и статус женщины в семье стали регулироваться нормами христианского права. Церковь налагала многочисленные запреты в отношении поведения женщины. По определению некоторых богословов женщина объявлялась существом «нечистым». В то же время, это не мешало церковникам придавать достаточно большое значение функциям женщины-матери.

Нелегко был и женский домашний труд. Женщина организовывала домашнее хозяйство и весь семейный быт. Особенно широко использовался труд невесток, чье положение в семье было особенно тяжелым. Затворнический образ жизни, который приходилось вести женщинам, был помехой для получения ими образования.

Следует отметить, что помимо запретов женщины имели и права. Среди них было право на приданое, наследство и некоторое иное имущество. Первое упоминание о полномочиях женщин на владение определенным имуществом содержит уже один из наиболее ранних юридических памятников — Договор 911 г. Олега с Византией, утвердивший право женщины сохранить за собой часть общего с мужем имущества, даже в случае, если муж совершил убийство и предстал перед законом.

Женщина, даже замужняя, имела право обладать собственностью на свое имя, а также она обладала определенной экономической самостоятельностью. Особенно часто это наблюдалось у представительниц древнерусской знати. Они могли свободно продавать, обменивать, покупать земельные угодья. Также представительницы верхушки привилегированного сословия — крупные вотчинницы могли сами вотчинный «суд судить».

Всесторонний анализ жизни и деятельности женщин в Киевской Руси, позволяет вернуться к истокам процесса вхождения женщины в социум, где и произошло осознание важности и необходимости присутствия женщин в жизни общества. Как видим, сопоставление церковной концепции семьи и социального предназначения женщины дает представление о культурных, юридических и моральных нормах отношения к женщине в древнерусском обществе. На представления людей о роли женщины в семье влияли христианская религия и реалии окружающего мира, народные традиции и взгляды, унаследованные с дохристианских времен.